

2. TIBBİ BİTKİLER HAKKINDA

Prof.Dr. Fatmagül GEVEN

- ▶ Tıbbi ve aromatik bitkiler, ilaç ve gıda/gıda katkı maddesi arasında yer alan bitkilerdir. “*Tıbbi bitkiler*” genellikle belirli rahatsızlık ve hastalıkların önlenmesinde, tedavisinde ve ilaç yapımında kullanılırken “*aromatik bitkiler*” daha çok koku ve tat (aroma) özelliklerine sahip olmalarından dolayı çeşni ve gıda veya içeceklerde katkı olarak kullanılır.

- ▶ Hem koku ve tat özellikleri olan, ayrıca tedavi özelliklerinden dolayı ilaç olarak kullanılan bitkilere ***tıbbi ve aromatik bitkiler*** denilmektedir.

- ▶ Bitkinin kokusu, genelde sahip olduğu uçucu bileşiklerden (uçucu yağ) kaynaklanmaktadır. Aromatik bitkilerden, genelde distilasyon ile elde edilen uçucu yağlar, koku ve tat özelliklerinden başka kozmetik ve parfümeride yaygın olarak kullanılır. Örneğin, kültürü de yapılan pelin otu (*Artemisia absinthium*) antiparaziter ilaç olarak kullanımı yanında özel tat ve kokusundan dolayı ayrıca absint, vermut gibi alkollü içkilerin üretiminde kullanılır.

- ▶ Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de çok sayıda tıbbi bitki değişik amaçlarla kullanılmaktadır. Bu bitkilerin bir kısmı halk arasında asırlardan beri kullanıla gelmiş bitkilerdir. Bu bitkilerin kullanım alanları oldukça geniştir.

- ▶ Tıbbi bitkilerin kullanım alanlarını başta *baharat* olmak üzere *ilaç sanayi, meşrubat, parfüm, kozmetik endüstrisi, diş macunu, sabun, şekerleme* yapımında, *şifalı ve dinlendirici çay imalatı* şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

- ▶ Son yıllarda tıbbi bitkilerin öneminin artmasının bir diğer nedeni de hastalık yapan mikroorganizmaların sentetik maddelere duyarlı yeni ırklar geliştirmesidir. Tıbbi bitkilerden yapılan preparatlar çok yönlü etkiye sahip olduklarından yeni ırklara karşı etkili olmaktadır.

- ▶ Bu nedenle, tıbbi bitkiler tekrar bitkisel preparatlara dönülmeye başlanmıştır. İç ve dış piyasada değerlendirilen bitki türlerinin önemli bir kısmı genellikle floradan toplanmaktadır. Ancak son zamanlarda, bu bitkilerin tarımına olan ilgide artış olmuştur. Ayrıca, bazı türlerin evlerde saksıda yetiştirilmesine, hobi bahçelerinde ve peyzaj alanlarında yer verilmesine başlanmıştır.

- ▶ **Drog (Droque);** ilaçların hazırlanmasında kullanılan, genel olarak kurutulmuş, belirli ölçüde hazırlanmış hayvansal ya da bitkisel kökenli, yani sentezi bitki veya hayvan hücresi tarafından yapılan ilk maddelere, ham maddelere, ilaç hammaddelerine verilen isimdir (ilaç: “belirli standartları” olan, doğal veya sentetik, özel bir madde/maddeler karışımıdır). Yağ reçine zambak gibi maddelerin ve hayvanlardan elde edilen hayvansal drogların yanısıra mikroorganizmalardan elde edilen antibiyotikler gibi maddeler de vardır.

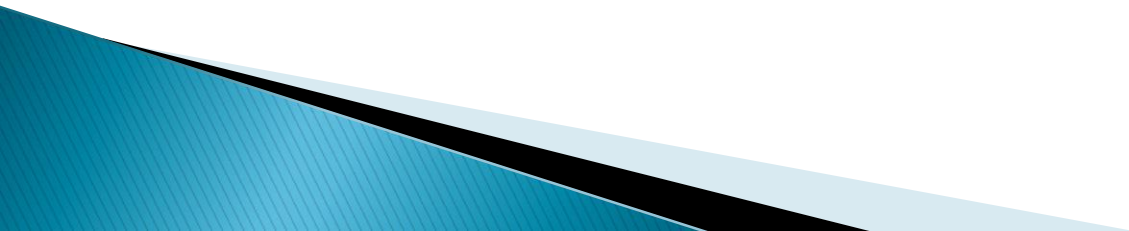

- ▶ Araştırmalar Hayvanların da tıbbi bitki kullandığını göstermektedir.
- ▶ Maymunlar hastalandıklarında etraflarındaki çeşitli bitkileri arayıp bulur ve kullanırlar.

- ▶ Koyunların yaralandıklarında civan perçemini (*Achillea millefolium* L.) daha çok tükettikleri gözlenmiştir; bitkinin ayrıca sindirim faaliyetlerine de katkıda bulunduğu bilinmektedir.
- ▶ Benzer şekilde mide barsak sorunlarında kedi ve köpekler otcul olmamalarına rağmen çim ve benzeri yeşil bitkileri yerler.

TIBBİ BİTKİLERE AİT ÖRNEKLER

TIBBİ BİTKİLERE AİT HERBARYUM ÖRNEKLERİ

TIBBİ BİTKİLERE AİT SERA ÖRNEKLERİ

